

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/56
Karar Sayısı : 2011/71
Karar Günü : 28.4.2011
R.G. Tarih-Sayı : 06.07.2011-27986

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu

İTİRAZIN KONUSU : 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 17.8.1983 günlü, 2880 sayılı Yasa'nın 22. maddesiyle değiştirilen 41. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan davada, dava konusu işlemin dayanağı olarak görülen itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varılarak iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 17.8.1983 günlü, 2880 sayılı Yasa'nın 22. maddesiyle değiştirilen ve iptali istenilen kuralı da içeren '*Öğretim Üyesi İhtiyacının Karşılanması*' başlıklı 41. maddesi şöyledir:

'Yükseköğretim Kurulunca; bu kanun kapsamındaki Devlet yükseköğretim kurumlarının, çeşitli bilim ve sanat dallarındaki öğretim üyesi ihtiyaçları ve bu öğretim üyesi ihtiyaçlarının hangi yükseköğretim kurumlarından karşılanacağı, öğretim üyesi mevcutları dikkate alınarak tespit edilir ve ihtiyaçlar karşılanmak üzere ilgili üniversitelere bildirilir. Bu üniversitelerin rektörleri Yükseköğretim Kurulunca ihtiyaç listelerinin kendilerine intikal ettirilmesi tarihinden itibaren en çok iki hafta içinde ihtiyaçları karşılamak üzere hangi öğretim üyelerini görevlendirdiklerini Yükseköğretim Kuruluna bildirirler. Bu görevlendirmeler bir yarı yıldan az, dört yarı yıldan fazla olmamak üzere kadroları kendi üniversitelerinde kalmak kaydıyla yapılır.

Bu madde hükümlerine göre veya 40 ıncı maddenin (b) fıkrası hükmüne göre yapılan görevlendirmelerde tebligat, işten ayrılma, mehil müddeti ve işe başlama konularında Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.

Bu madde veya bu Kanunun 40 ıncı maddesinin (b) fıkrası hükümlerine göre yapılan görevlendirmelerde, görevlendirme kararında görev süreleri belirtilir. Bunlara özlük hakları kurumlarında devam etmek kaydıyla görev yapacağı kurumun bulunduğu yer ve özelliklerine

göre o kurum kadrolarında çalışanların yararlandıkları ödenek ve diğer haklar ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre geçici görev yolluğu, görev yapacağı üniversite bütçesinden ödenir.

Bu maddede veya bu Kanunun 40 ıncı maddesinin (b) fıkrasında belirtildiği şekilde görevlendirildikleri kendilerine tebliğ edilenlerden kanuni süresi içinde göreve başlamayanlar istifa etmiş sayılır. Bu şekilde istifa etmiş sayılanlar, bu hizmeti yerine getirmedikçe herhangi bir yükseköğretim kurumunda yeniden görevlendirilemezler ve diğer kamu kuruluşlarında çalıştırılmazlar.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 9.9.2009 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- Kuralın Anlam ve Kapsamı

4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 17.8.1983 günlü, 2880 sayılı Yasa'nın 22. maddesiyle değişik '*Öğretim Üyesi İhtiyacının Karşıllanması*' başlıklı 41. maddesi, öğretim üyesi ihtiyacı bulunan bir üniversitenin bu ihtiyacının başka bir üniversiteden karşılanmasında uyulacak usul ve esasları düzenlemektedir. Buna göre;

Yükseköğretim Kurulunca, bu kanun kapsamındaki Devlet Yükseköğretim kurumlarının, çeşitli bilim ve sanat dallarındaki öğretim üyesi ihtiyaçları ve bu öğretim üyesi ihtiyaçlarının hangi yükseköğretim kurumlarından karşılanacağı, öğretim üyesi mevcutları dikkate alınarak tespit edilecek ve Yükseköğretim Kurulunca yapılan bu tespitler, ihtiyaçlar karşılanmak üzere ilgili üniversitelere bildirilecektir.

Yükseköğretim Kurulunca kendilerine bildirimde bulunan üniversitelerin rektörleri, ihtiyaç listelerinin kendilerine intikal ettirilmesi tarihinden itibaren en çok iki hafta içinde, bu işte görev alacak olan öğretim üyelerini belirleyecekler ve ihtiyaçları karşılamak üzere hangi öğretim üyelerini görevlendirdiklerini Yükseköğretim Kuruluna bildireceklerdir.

Bu görevlendirmeler bir yarı yıldan az, dört yarı yıldan fazla olmamak üzere öğretim üyelerinin kadrolarının kendi üniversitelerinde kalması kaydıyla yapılacak ve görevlendirme kararında görev süreleri belirtilecek; madde hükümlerine göre yapılan görevlendirmelerde tebligat, işten ayrılma, mehil müddeti ve işe başlama konularında Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Görevlendirilen öğretim üyelerinin özlük hakları kurumlarında devam edecektir. Ayrıca, bunlara görevlendirme kararına bağlı olarak görev yapacakları kurum kadrolarında çalışanların yararlandıkları ödenek ve diğer haklar ile 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre doğan geçici görev yollukları da ödenecektir. Bu ödemeler görev yapacakları üniversite bütçesinden ödenecektir.

Maddede belirtildiği şekilde görevlendirildikleri kendilerine tebliğ edilenlerden, kanuni süresi içinde göreve başlamayanlar istifa etmiş sayılacaklardır. Bu şekilde istifa etmiş sayılanlar, bu hizmeti yerine getirmedikçe herhangi bir yükseköğretim kurumunda yeniden görevlendirilemeyeceklerdir ve diğer kamu kuruluşlarında çalıştırılmayacaklardır.

Görüldüğü üzere, maddede, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi konusu düzenlenirken, görevlendirmeyi kimin yapacağı, görevlendirme süresinin ne kadar olabileceği, görevlendirilen öğretim elemanlarının özlük haklarının ne olacağı, görevlendirme kararının gereğinin yerine getirilmemesi halinde bunun yaptırımının ne olacağı hususları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

2- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun '*Öğretim Üyesi İhtiyacının Karşılanması*' başlıklı 41. maddesinin (1983 yılında 2880 sayılı Yasa'yla yeniden düzenlenmeden önceki) ilk haline göre, ihtiyacı olan üniversitelerde öncelikle istekli olanların görevlendirileceği, istekli çıkmaz veya yeterli sayıda olmazsa görevlendirilecek olan öğretim üyelerinin ad çekme yöntemi ile belirleneceği öngörülmüşken, maddenin halen yürürlükte bulunan halinde, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlene yapılıırken üniversitelerin öğretim üyesi mevcutlarının dikkate alınacağı belirtilmiş olmasına karşın, rektörlerin görevlendirmede uygulayacakları esaslar konusunda herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği ve bu konuda tek yetkili olarak rektörlerin belirlendiği, oysa anayasakoyucunun, Anayasa'nın 130. maddesiyle üniversiteleri anayasal bir kuruluş olarak kabul ettiği ve üniversitelerle ilgili başlıca kuralları belirleyip, üniversitelerin 'kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe' sahip olduklarını kurala bağlayıp, başka konularla birlikte '**üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi**' konusunun da yasayla düzenlenmesini öngördüğü, dolayısıyla bu hüküm uyarınca öğretim üyelerinin diğer üniversitelerde görevlendirilmesinde uygulanacak usul ve esasların da yasada düzenlenmesi gerekirken, iptali istenilen kuralda sadece yetkili makamın belirlenip, yetkili makamca görevlendirmenin hangi kriterlere göre yapılacağının düzenlenmediği, hal böyle olunca 41. maddenin birinci fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'nın 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasına aykırı olduğu, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı olan kuralın, aynı zamanda Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan 'hukuk devleti ilkesi'yle de bağdaşmadığı ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın '*Yükseköğretim kurumları*' başlıklı 130. maddesinin dokuzuncu fıkrasında diğer bazı hususların yanında üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi konusu da kanunla düzenlenmesi gereken bir alan olarak ele alınmıştır. Keza 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7. maddesinde '*Gerektiğinde yeni kurulan veya*

gelişmekte olan üniversitelere gelişmiş üniversitelerin eğitim - öğretim ve eleman yetiştirme alanlarında yapacağı katkıyı gerçekleştirmek için gelişmiş üniversiteleri görevlendirmek ve bu konudaki uygulama esaslarını tespit etmek' Yükseköğretim Kurulu'nun görevleri arasında sayılmıştır.

Belirtilen bu Anayasal ve yasal düzenlemelerden, öğretim üyesi ihtiyacı bulunan üniversitelerin bu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gelişmiş üniversitelerin öğretim üyeleri arasından görevlendirme yapılabileceği anlaşılmaktadır. İtiraz konusu yasa kuralında da, ihtiyacı karşılayacak sayı ve nitelikte öğretim üyesinin görevlendirilmesi konusunda Yükseköğretim Kurulu'nca tespit edilecek üniversitelerin rektörlüklerine görev ve yetki verilmektedir. Buna karşılık, öğretim üyelerini görevlendirecek olan üniversite rektörlüğünün görevlendirilecek öğretim üyesini hangi kriterlere göre belirleyeceği konusunda hiçbir hükme Yasa'da yer verilmemiştir. Bu çerçevede, görevlendirmeyi yapacak olan rektörlük makamının konunun muhatabı olan herhangi bir öğretim üyesini görevlendirilebileceği, bu durumun ise öğretim üyesi gönderecek üniversitelerin çalışmaları ve ilgili öğretim üyeleri bakımından belirsizlik oluşturacağı açıktır.

İtiraz konusu yasa kuralı, rektörlük makamına tanınan yetkinin hangi ölçütler çerçevesinde kullanılacağına ilişkin hiçbir hüküm içermemesi nedeniyle kişilere hukuki güvenlik sağlamayı hedefleyen hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamakta ve üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesinin yasayla düzenlenmesini buyuran Anayasal kurala da aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu yasa kuralı, Anayasa'nın 2. ve 130. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

VI- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, 'Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez' denilmekte, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

2547 sayılı Kanun'un 17.8.1983 günlü, 2880 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen 41. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, 28.4.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- SONUÇ

1- 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 17.8.1983 günlü, 2880 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen 41. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

Esas Sayısı : 2009/56
Karar Sayısı : 2011/71

2- 2547 sayılı Kanun'un 17.8.1983 günlü, 2880 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen 41. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

28.4.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Üye	Üye
Serruh KALELİ	Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN

Üye	Üye	Üye
Mehmet ERTEN	Fettah OTO	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye	Üye	Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ	Alparslan ALTAN

Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Esas Sayısı : 2009/56
Karar Sayısı : 2011/71

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN